

[ANA SAYFA](#)[HAKKINDA](#)[ABONELİK](#)[YAYINLAR](#)[NEREDE BULUNUR?](#)[İLETİŞİM](#)[Tüm Yazılar](#)[GÖSTERİ SANATLARI](#)[UNLIMITED INTERVIEWS](#)[ARŞİV](#)[SERGİ](#)[YORUM](#)[Daha fazla](#)

Unlimited 6 dakikada okunur

# İnci Eviner'in serbestçe dolaşan imgeler dünyası

Galeri Nev İstanbul, 13 Mart – 19 Eylül 2020 tarihleri arasında İnci Eviner'in *Kalanlar, Geri Dönenler ve İmalar* başlıklı sergisine ev sahipliği yaptı. Sanatçının çalışma pratiğinin temelini oluşturan desenlerinin, mekânsal bir kurguyla galeriye yayıldığı sergiyi değerlendirdik

**Yazı:** Rana Öztürk



İnci Eviner, *Suyun İçinde Uyumak*, 2020,  
Kağıt üzerine mürekkep, füzeli kalem ve serigraf

İnci Eviner'in Galeri Nev İstanbul'da gerçekleşen *Kalanlar, Geri Dönenler ve İmalar* sergisi sanatçının imgeler dünyasından kesitler ortaya koyan son dönem çalışmalarını sunarak Eylül ayının ortasında sona erdi. Sergi, sanatçının İstanbul Modern'deki *İçinde Kim Var?* retrospektif sergisiyle 13. İstanbul Bienali ve Venedik Bienali 58. Uluslararası Sanat Sergisi gibi uluslararası sergilerde ortaya koyduğu farklı medyum ve üretim yöntemlerini içeren çok katmanlı büyük sergilerinin ardından, sadece desenlerini sunarak bir nevi sanatçının son dönemdeki düşünme süreçlerini gösteren bir seçkiyi ortaya koymuştu. Sergide, işleri ve izleyici için mekânı bir sahne olarak kurguladığı büyük boyutlu bir yerleştirme düzeni yerine, galeri duvarları boyunca çerçevelenmiş ince uzun paneller halinde sergilediği on yedi adet desenle sanatçı bu kez, hem ayrı ayrı ve detaylara odaklanarak hem de mekân içinde bir bütün olarak ve birbirleriyle ilişkilendirilerek izlenebilecek bir düzenlemeyi tercih etmişti.

Tamamı 2020 yılı içinde üretilmiş bu desenlerde, sanatçının önceki işlerinde kariyerinin başından bu yana ürettiği imgelerin çizim, baskı, fotoğraf, animasyon ve videolara yayılan çeşitlilikte işlere ve yıllar içinde farklı zamanlara yayıldıkça çoğalması gibi, aşına ve yeni ürettiği imgeleri çoğalarak bir araya gelmişti. Beyaz yatay kâğıt yüzeyler üzerine mürekkep, füzeli kalem ve serigraf tekniğiyle oluşturulmuş bu desenler, çeşitli insan, hayvan, bitki figürleri ve bir kısmı ne olduğu tam da seçilemeyen lekelerden oluşan imgeler arasında akışkan geçişler oluşturan çizim tarzıyla sanatçının geçmişten bugüne uzanan bütünsel bir dünyasının parçası... Bu dünya, Eviner'in uzun zamandır dert edindiği meselelere görsel bir yanıt olarak ortaya çıkarken, bir yandan da

düşünce süreçlerini besleyen düşünörlere referanslarla beraber ortaya çıkıyor. Yani bu yapıtlar, tek tek ve serginin bütününde hem sanatçının el hareketlerinin kıvrak jestlerinin izlerini, dolayısıyla daha içgüdüsel, anlık kararlar ve bilinçdışı ortaya çıkardığı imgeleri, hem de kavramsal düşünce süreçlerini ve bunlar arasındaki etkileşimi ortaya koyuyor.



İnci Eviner, *Hannah Arendt için Bir Kaçış Planı*, 2020, Kağıt üzerine mürekkep, füzeti kalem ve serigrafî

Bu etkileşim Eviner'in *Coğrafya* (1993) ve *Çalıntı İşaretler* (2006) gibi daha erken işlerinden bu yana sürekli kullandığı yöntemlerden biri olan alıntılamaıyla sağlanıyor. Sanatçı desenlerinin yanı sıra videolarında da sıklıkla bazen sanat tarihinden, bazen ansiklopedi, gazete, dergi, anatomi kitapları gibi farklı kaynaklardan topladığı imgeleri, kendi yarattığı imgelerle bir araya getiriyor. Bu bazen *Harem'de* (2009) olduğu gibi Antoine Ignace Melling'e ait haremi gösteren tek bir resmi ya da *Parlamento*'daki (2010) gibi modern bir mimari yapıtın kesitini yapıtın tüm çerçevesini oluşturacak şekilde kullanmak şeklinde olabilirken, çoğu zaman da tekrar tekrar beliren bir takım nesne, hayvan, bitki veya insan figürünün ya da bunların çeşitli uzuv ve parçalarının işlere taşınmasıyla gerçekleşiyor. Bu çizimlerde de daha önce karşımıza çıkan kimi figürler, fil kulakları, François Boucher'in resminden alınmış XIV. Louis'nin metresi olan kontesin poposu, çeşitli hayvan pençeleri, çitaya benzeyen bir hayvan, doğa ansiklopedisinden çıkmış gibi görünen egzotik kuşlar, hayvanlar, bitkiler, manolyalar, pelvis ve kaval kemiğinin anatomik çizimleri gibi imgeler bulunuyor. Sanatçı bunları Kuleli Askeri Lise'nin binası, Taksim camii, Hannah Arendt fotoğrafları, balina ve köpek balığı imgeleri, kendi çizdiği insan figürleri ya da insan-hayvan arası yaratıklar, uzaktan görünen arazi, dağ manzaralarıyla bir araya getiriyor. Bunların arasında önceki işlerinden aşına olduğumuz çerçevelenmiş kız suratları, gövdesinin alt tarafı olmayan insan figürleri, post giymiş figürler, videolarında alışık olduğumuz birbirine sarılmış, kol kola girmiş ya da kolları bacakları birbirine geçmiş insanlar ya da kendi bacağını ısırarak figür, gözlerini oyan kostümlü karakterler, uzun bacaklı insanlar, güneş gözlüğü takmış goril iskeleti, çizmeli bacaklar, eldivenli kollar gibi kâh şiddet kâh mizah

içeren imgeler yer alıyor. Bu şekilde sanatçı topladığı imgeleri, kendi yarattığı ve hatta kendi sanat geçmişinden alıntılardığı imgelerle bir araya getiriyor.

Erken dönem işlerinden beri sanat tarihiyle, büyük söylem ve anlatılarla hesaplaşıp onların ağırlığından kurtulmak için bir yöntem olarak benimsediği bu alıntılama stratejisini, Deleuze ve Guattari'nin fikirlerinden etkilenerek "Bütün dünyaya atılmış imgeleri serbestçe toplama ve bunlarla bir şekilde uğraşma özgürlüğünü yaşattı" diyerek açıklayan sanatçı, bu imgeleri aynı zamanda mekânsız ve bağlamsız kılıyor. Mekânsızlık fikrinin en belirgin olduğu işlerinden olan Venedik Bienali'ndeki videolarında sürekli hareket halinde görünen mekânsız figürleri gibi, bu işlerde de kâğıdın beyaz yüzeyinin ötesinde tek bir yer ve mekân yanılsaması olmaksızın, birbirinden kopuk kopuk sıralanmış imgeler görülüyor.



İnci Eviner, *Pastoral*, 2020,  
Kağıt üzerine mürekkep, füzeli kalem ve serigrafi

Bu şekilde orijinal bağlamlarından koparak anlamlarından da bağımsızlaşan bu imgeler bulundukları yüzey üzerinde yepyeni çağrışımlara imkân veriyorlar. Kimisi kendi görsel hafızamızdan ve anılarımızdan tanıdık gelen, kimisi sanatçının geçmiş işlerini görenler için aşinalık barındırabilecek, kimisi hayal ürünü gibi görünen yaratık ve figürler, tam olarak ne olduğunu çıkaramadığımız izler, lekeler, kâğıt üzerine sıçratılmış gibi görünen mürekkep damlacıklarıyla bir arada görünüyor. Böylelikle bilinen kavramlar ve imgelerle tanımlanabilen, aşına olduğumuz dünya, bazen ürkütücü ve karanlık görünen, bazense şaşırtıcı, esprili ve merak uyandırıcı imgeler ve bunların bir araya gelişleriyle dünyanın farklı şekilde algılanışına fırsat veriyor.

Bu görüntüler aynı zamanda bir rüyadaki gibi, hem tanıdık hem de gizemli; yarı görünür yarı karanlıkta kalmış figürler, hafızadan, bilinçaltından çıkıp gelmiş kopuk kopuk imgeler halinde ortaya çıkmış gibi. Tek bir yorum ve açıklamaya izin vermeyen, her bakanın kafasında bambaşka şeyler ima edebilecek muğlak birer havaları var. Sanatçının kendisinin de sık sık ifade ettiği gibi, kendisinin de bilinçdışı olarak çoğu zaman plansızca çıkarıp yüzeye döktüğü imgeler bunlar

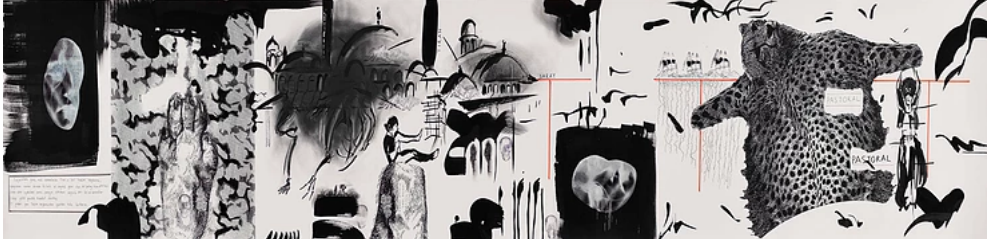


büyük oranda. Her ne kadar durağan görüntülerle karşı karşıya olsak da, bu muğlaklık sanatçının videolarında en belirgin halde görselleşen hareket duygusunu bu resimlerde de yaratıyor. İzleyici gördüğü bir figür ya da nesneyi bilinen bir şey gibi algılamak üzereyken, hem imgelerin bir araya gelişleri ve kâğıt üzerindeki etkileşimleri, hem de mürekkebin yüzeydeki akışkanlığının yarattığı hareket hissiyle birden bambaşka bir görünüme ve anlama bürünüyorlar. Bu halleriyle yüzey üzerinde bir türlü yakalanamayan, akışkan bir dünya oluşturuyorlar. Desenlerdeki hareket duygusu aynı zamanda sanatçının el hareketlerini hissettiren mürekkep izleri sayesinde de oluşuyor. Bazen kaligrafik bir yazıdan kopup gelmiş harfler gibi, bazen karanlık, şaibeli figürler gibi, bazense yalnızca kendi halinde dolanıp duran biçimsiz lekeler gibi görünen mürekkep izleri, paneller boyunca hareket edercesine imgeleri birbirine bağlıyor. Bu izler sanki sanatçının hakimiyetinden çıkarak kendi başına anlam peşine düşmüş gibi, diğer imgelerle etkileşim hakederler. Bir bakıma hazır imgelerle sanatçının uydurduğu imgeler arasında gidip gelerek, tüm bir panel içinde, hatta sergi içinde yan yana dizilmiş yüzeyler arasında panelden panele geçerek imgeler arası bir iletişim sağlıyor gibiler.



İnci Eviner, *Kalanlar, Geri Dönerler ve İmalar* sergi görüntüsü

Eviner'in kendine has dili ve imge dünyası işlerinde pek çok düşünürün teorik yaklaşımlarından da izler taşıyor. Teori ve pratiğin iç içe geçtiği işleri, asla tek bir düşünce biçiminin illüstrasyonu gibi değildir ancak tüm o düşünürlerin fikirleriyle katmanlar kazanarak yapıtlarda izleri görünen kişisel, sosyal ve toplumsal konuları birbirine bağlarlar. Bu sergideki yapıtlarda da sanatçı imgelerin arasına çeşitli sözcük ve metinler yerleştirmiş. *Manolya Kırıcılar, The Doctrine of the Garden, The Doctrine of the Pelvis, Şeytani Seçenekler, Hannah Arendt için Kaçış Planı* gibi yapıtlara isim de olmuş görünen bu metinler, bir yandan desenlerdeki kimi gülünç ya da absürt görünen imgeleri dille birleştirerek yeniden yerinden ediyor, bir yandan da sanatçının imgelerle yaptığını sözle de yapmaya çalışıyor. İmgeler gibi söz ve anlatılar da yaşamı belirleyen bir güce sahip. Bu nedenle, örneğin "Bütün prenses masallarını yok edin", "Bütün prensesleri sürgüne yollayın" diyerek kız çocuklarına erken yaşta cinsiyet rollerini aşıl原因an masalları reddeder. Bir başka panelde "Çürük Teoriler" ifadesi sanki bir insan bedenini sarıp sarmalamış gibidir. "Boş sözler", "konuşan mürekkep", kuramsal bakışın açıklamalarının yetersizliğini vurgulamaktadır. Böylelikle sanatçı kuramdan ve metinden beslenirken bile bunların yerleştirdiği sabit bakış açılarını sorgulamaktadır. Belki bu nedenle Venedik'teki işini kurgularken de temel referans noktalarından biri olan Hannah Arendt'e ayrı bir yer verir. Ona bir kaçış planı yaratmaya çalışarak tüm olası kurgulardan sıyırmaya çalışır.



İnci Eviner, *Pastoral*, 2020,  
Kağıt üzerine mürekkep, füzen kalem ve serigrafi

Bütün bunların içinde, örneğin *Şeytani Seçenekler* diye isimlendirilmiş panelde olduğu gibi, adeta bir film senaryosunun karakterleriymişçesine "bir kadın", "bir inançlı" "bir tüccar" diye adlandırılmış kimi karakterler, bireysel hatıraların ve toplumsal meselelerin iç içe geçtiği hikâyeleri yönlendiren karakterler gibidir. Yabancılarla konuşmaması söylenen çocuklar, hayalleri ve gördükleri yüzünden kendi kendilerini kör eden kostümlü figürler, Kuleli Askeri Lisesi'nin altındaki geçitler ve oyuklarla buradaki yetimler için bir kaçış planı hayali, Taksim meydanındaki camiye yapılan referans, izleyiciye ya da sanatçının kendi kendine yaptığı yanlış bir masalın baş karakteri olduğu uyarısı, iptal edilen cesaret gibi kimisi kişisel hayattan notlar gibi düşünülebilecek metinler, yaşadığımız döneme ait cinsiyet meseleleri, kentsel sorunlar, iktidarın sembolik çatışma alanları gibi pek çok ağır konuyu bir araya getirmektedir. Bir bütün olarak baktığımızda, Eviner'in toplayıp bir araya getirdiği tüm imgeler, insan, hayvan, bitki, doğa görüntüleriyle bir bakıma içinde bulunduğumuz bu çatışmalı ortama karşı, katı yorumların alt üst olduğu daha geçirgen ve bütüncül bir dünya olasılığını işaret eder.

Son Paylaşımlar   

Hepsini Gör